

correspondeerde met het ambt naar zijn schriftuurlijk karakter en beteekenis, zou daarom zeer wenschelijk zijn.

Indien het meetbaar was, zou het van het hoogste belang zijn, om eens na te gaan welke afstand er was tusschen de prediking en de receptiviteit der gemeenten. Dat die afstand er ook is, al is hij varieërend, is een feit, doch hier treden meer en andere factoren op met betrekking tot de prediking, om alles op rekening van het „wetenschappelijke“ te stellen. Het is hier echter niet de plaats, noch de bedoeling daarop nader in te gaan.

Opdat de gemeente niet ontbloot zou zijn van de openbare prediking, was men er bij elke reformatie terstond op bedacht, om door onderwijs daarin te voorzien. Dit moest wel geschieden, omdat men aan de bediening van het predikambt terecht bepaalde eischen stelde. Zooals we thans weten, heeft dit onderwijs zulk een vlucht genomen, dat het reeds lang geschiedt op een Hoogeschool of Universiteit. De eischen, die de kerk daardoor aan deze ambtsbediening blijkt te stellen, zijn dus opgevoerd tot op academische hoogte. We lezen onlangs van Hervormde zijde het voorstel, om van elk predikant ook het doctoraal examen te vorderen.

L. A. F. GODSCHALK.

UIT DE SCHRIFT

Zien op een afstand

Want wij zien door een spiegel in een duistere rede. 1 Cor. 13:12.

Men heeft in de laatste jaren onder ons, op Kuyper's voetspoor, en daarna ook in geschriften van Hepp en ook nog in de kringen van calvinistische wijsbegeerte, de stelling geponeerd, dat alle menschen een „geloof“ bezaten. „Formeel“ genomen, zei de één. Krachtens een algemeen Geestesgetuigenis, zei de ander. In een pistische functie, vulde de derde aan, die dan rechts gericht is (op God), dan wel links (naar den afgod). En als illustratie bijv., zoo niet als bewijs voor die gedachte, heeft men geweten óók op 1 Cor. 13:12.

Wat deze plaats betreft: we kennen allen haar inhoud: wij zien thans door een spiegel in een raadsel, maar dan van aangezicht tot aangezicht, lezen we daar.

Deze plaats herinnert aan Num. 12:8; Mozes ontvangt een voorrecht, staat daar, boven andere profeten; alle anderen ontvangen kennis in „chidooth“, in „aenigma's“; maar met Mozes spreekt Jahwe van mond tot mond.

„Chidooth“, dat beteekent zoo iets als: raadselspreken; gezegden, die om interpretatie vragen; problemen. Het woord beteekent niet bepaald „woordloze“ heenwijzing naar of beteekening van mysteriën of iets anders van die kracht; en men moet vooral niet de irrationalisten-geleerdheid, die in de laatste tientallen jaren, ook vroeger trouwens, aan het begrip „aenigma“ (tisch denken) gewijd is, in de bijbelsche taal indragen. Als Jahwe in „chidooth“ spreekt, dan spréékt Hij inderdaad; alleen maar: er blijven vragen over; het is licht, maar er blijft nog wel wat „obscuurs“ over.¹⁾ Het woord is verwant aan 't begrip „raadselspreuk“ (masjaal), dat we reeds vaak in ons blad tegenkwamen. Ook aan dat van „gelijkenis“. Als daarom Paulus zegt: wij zien nu in „aenigma“, dan is dat „zien“ eerlijk gemeend, en reëel; alleen maar: men ziet in aenigma: veel wacht nog op volle verklaring, op uitputtende exegese (naar menschenmaat dan nog altijd).

Moelijker is het woord „spiegel“; moeten we hier de archaeologen soms te hulp roepen, om van hén te weten, hoe men met een spiegel-van-destijds kon zien? 't Kan zijn; en dan zou erop te letten zijn, dat die spiegels niet zoo helder waren als de onze; ze waren van metaal; men zag dus slechts indirect niet alleen, maar ook met onvermijdelijk verlies aan scherpte voor wat het beeld betreft.

Maar er is ook een andere mogelijkheid. We mogen ze niet verwaarloosen. Want van die onduidelijkheid van een spiegelbeeld praten wij wel druk, maar de bijbel²⁾ zegt niet: Jac. 1:23v. (daar is in den spiegel zien een ding, dat zou moeten helpen); vgl. 2 Cor. 3:18. Welnu: het hebreuwsche woord „mar'ah“, dat spiegel³⁾ beteekent, een instrument om te zien, Ex. 38:8 (vrouwen!), beteekent ook: visioen, middel van openbaring: Num. 12:6; 1 Sam. 3:15; Dan. 10:16; Ez. 43:3; Gen. 46:2; Ez. 1:1; 8:3; 40:2. Zou men niet beide beteekenissen verbinden? Zooals in een visioen men een „gelijkenis“ krijgt (Ezechiël gebruikt dat woord vaak, en Noordt zij vertaalt dan:

zoo iets als), maar die gelijkenissen vluchtig zijn, en geen aanwezige, grijpbare, tastelijke verschijning, geen gedaante, b.v. van engelen, met wie men kan „eten en drinken“, en zooals „in een spiegel zien“ misschien in Paulus' tijd onder rabbijnschen invloed de vrijwel bekende algemeene beteekenis kan gehad hebben van: een profetisch gezicht ontvangen⁴⁾. — zoo kunnen ook in dit woord, dat op Num. 12:8 toch wel teruggaat, de lezers van Paulus' brief hem alzo begrepen hebben. Alleen maar: ze hebben dan niet, zooals wij dat nog zoo vaak doen, zich afgetoed met de vraag, hoe zwak of sterk die spiegeltjes nu wel waren, die de dames van Paulus' tijd plachten te hanteeren: wát voor metaal? en hoeveel weerkaatsingssterkte? Ze hebben dan veeleer de lichtbron in den hemel zich gedacht. Vandaár uit wordt licht uitgezonden: vandaár, uit die groote hoogte, uit die wereld der realiteiten, der hemelsche centrale substanties, waar óók de „eikoon“ (2 Cor. 3:18) van hun verheerlijkt Hoofd is. Dat licht zagen ze. Ze vingden het op. Want heden zijn ze allemaal profeten (geen leeken meer, als toen Mozes leefde). En dus zijn ze allemaal gevoelig voor uitgezonden licht: ze worden er zelfs andere menschen van (2 Cor. 3:18).

Zóó wordt Paulus' woord uit 1 Cor. 13:12 duidel-

¹⁾ Strack-Billerbeck, Komm. z. N.T. etc., III, 452v.; Kittel, Wtbch., I, 177/8.

Een eerste proeve van de

„techniek van het bezwaard zijn“

In de dagen van hoogspanning der kerkelijke uitdrijvingsmanie heeft ondergeteekende enkele brochures geschreven, in ééne waarvan over de vraag gehandeld werd, hoe het zou moeten, als men een bepaald besluit niet kon aanvaarden. In dat verband sprak ik van de „techniek van het bezwaard zijn“. Later werd de uitdrukking overgenomen. Maar tot nu toe bleef ons de gelegenheid bespaard, om proeven van zulke techniek te zien geven. We hadden rijken zegen ontvangen en vonden het weer eens féést.

Thans echter heeft de door ds M. de Goede gepraesideerde kerkeraad ons een eerste proeve van de bedoelde techniek gegeven. Hij heeft uitgesproken, het besluit van de amersfoortsche synode (om, gelet op de wonderlijke handelingen en vooral niet-handelingen der deputaten-Ridderbos, waar dezen toch niets zakelijks wilden dan maar geen nieuwe deputaten te benoemen ter voldoening aan het verzoek van de synodocratische synode van 1946) niet voor vast en bondig te houden.

De kerkeraad heeft daarbij een lang stuk gepubliceerd, ter motiveering.

We hebben particulier, misschien wel als lid der synode, of als prae-adviseur, dit stuk ontvangen; niet voor ons blad. We wilden dan ook eerst volstaan met schrijven aan den utrechtschen kerkeraad, stel, dat we daartoe lust zouden gaan gevoelen. Maar inmiddels bleek, dat het stuk is gepubliceerd in hetzelfde orgaan, dat zich kenmerkte door warme verdediging van Oosterbeek, en van het voorstel-Ridderbos (Amersfoort) inzake het komen tot „hereeniging“ langs den miserabelen weg, dien dr Ridderbos ten onrechte noodweg noemt, en die in geen geval goed wezen kan. Het blad staat onder redactie van ds B. A. Bos.

Indien de kerkeraad gewild heeft, dat dit blad zijn stuk zou publiceren, en dan speciaal dit blad, dan achten wij reeds op dit punt zijn proeve van techniek-van-bezwaard-zijn mislukt. Zijn voorzitter, ds de Goede, is wel te Oosterbeek geweest, maar dat verhindert den kerkeraad niet, om óf geen enkel blad, óf alle bladen de „gunst“ te geven. Heeft de kerkeraad het niet gedaan, en ds de Goede ook niet, dan kan de kerkeraad zien, welke reacties zijn proeve opwekt. Hoe het zij, nu het eenmaal gepubliceerd is, zullen wij ons voornemen wijzigen, en er ook maar over schrijven.

Ter voorkoming van misverstand: feltelijk betreft dit stuk den kerkeraad van Utrecht-Noord-West. In Utrecht zijn twee kerken.

Voor eerst iets over enkele voorafgaande opmerkingen. De kerkeraad haalt er dingen bij, die wel geschikt zijn, de zaak in de persoonlijke sfeer te brengen, maar niet veel heil stichten.

Voor eerst drukt het hem, dat in de synode van Amersfoort twee deputaten-voor-samenspreking benoemd werden in Commissie I, want deze commissie moest juist over het agendumpunt der samenspreking adviseeren.

We kunnen voor dit bezwaar niet veel voelen. Ds de Goede, voorzitter van den kerkeraad, en lid der synode, heeft er ook geen woord over gerept. Ik geloof er geen woord van, dat zoo iets verkeerd is. Juist omgekeerd: die twee, die de kritiek op hun volbrachte werk rustig aan anderen overlieten, konden de commissie — waarin zij maar twee waren — adviseeren over de toekomst. Ik geloof ook niet, dat zoo iets

lijk. Vandaag is de lichtbron, die naar ons heen afspiegeling doet, nog ver weg. Maar straks staan we er vlak bij. Nu krijgen we nog openbaring van God, die indirect is, ook al is ze in zichzelf een heerlijk geschenk; een openbaring, die niet van vlak nabij, in de wereld der hemelsche vervullingsvolheid en der voltooidde werkelijkheden geschonken wordt, doch op een afstand daarvan blijft staan met ons, ook al is ze een mededeeling van goddelijke werkelijkheid. Maar straks zullen we, evenals Mozes, Num. 12:8, van mond tot mond met God en den beteren Middelaar dan Mozes zelf was, mogen spreken, en van vlakbij God mogen aanschouwen. De „zaak“ is wel vlakbij (Deut. 30:14, Rom. 10:8), maar de volle zaak is nog op een afstand en het zien van die volle realiteit is dus ook nog een zien uit de verte. Een zien op langen afstand.

Zóó gezien, is deze plaats een directe afwijzing van het fantoom van het „algemeen geloof“. Tenzij men zou willen vasthouden aan de in den tekst niet eens aangeduide gedachte, dat die zien-in-een-spiegel „toch maar weinig om het lijf had“. Trouwens, óók dan nog is zulk een vergelijkend onderwijs nog niet veel om het lijf hebbende vrucht van den door Gods genade geopenden openbaringsdienst toch een geschenk van Hem aan zijn volk. Wie uit dit woord wil afleiden, dat „alle menschen“ dat hebben, zou moeten verdedigen, dat alle menschen profetische openbaring krijgen.

K. S.

KERKELIJK LEVEN

te vermijden is: heel wat werk draait telkens weer op dezelfde schouders neer; de krachten zijn weinige, en onwillekeurig krijgen we weer dezelfde menschen te hooren, hoewel telkens weer in andere combinaties gelukkig, over dezelfde zaken. Eén voorbeeld slechts. Ds de Goede was lid van commissie III. Heeft hij er erg onder geleden, dat de zendingszaken daar behandeld werden onder voorzitterschap van ds D. K. Wielenga, nauw bij de zending en zendingsdeputaten betrokken? Ik niet. Maar de kerkeraad van ds de Goede dan toch zeker wel? Die kerkeraad laat zich toch niet door stemmingen van een moment beheerschen? Hoogleeraar-lid van deze commissie was prof. Holwerda, die in de synode van Groningen zich zeer intensief met de kwestie-Goossens ingelaten heeft, ook als rapporteur. Heeft ds de Goede erg veel last gehad van prof. Holwerda's aanwezigheid? En wil zijn kerkeraad, dat wij het zendingsrapport van ds M. de Goede zullen beginnen aan te kijken met een boos oog, omdat we het „onvoorwaardelijk afkeuren“ (!), dat twee bij de voorhistorie der zending betrokkenen lid van commissie III waren? Dit gerede neer valt ons van een kerkeraad een beetje tegen. Dat zijn maar twee voorbeelden. We gelooven, dat de kerkeraad hier te gauw geteekend heeft wat misschien beter als gelegenheidsargument ware op zij te schuiven geweest uit het hem voorgelegde concept. „Onvoorwaardelijk afkeuren“, het is gauw gezegd; maar ik weet, dat de kerkeraad van Utrecht-Noord-West geen commissies zou kunnen samenstellen van een synode, als zijn opvatting van dezen keer daar eens zich zou mogen doen gelden in de keuze der over de commissies te verdedigen leden.

Een volgend nummer doet meer opgeld nog — bij bepaalde belangstellenden. Dat is de benoeming van ondergeteekende als rapporteur van commissie I inzake dat ééne punt samenspreking. De kerkeraad vergeet dit laatste erbij te zeggen, hetgeen op onkundigen een verkeerden indruk maakt.

Het argument vind ik niet fraai. Vooral niet van een kerkeraad. Een hoogleeraar is „niet door de Kerken tot de Generale Synode afgezonden“. Welzoo, en is het daarom „onvoorwaardelijk af te keuren“, als hij op één punt van de commissie rapporteert?

In de eerste plaats: de professoren worden krachtens besluit van de kerken uitgenoodigd te komen. Het is niet overbeleeft te zeggen: u is niet gezonden (wat natuurlijk alleen zou kunnen als zij ouderling waren of dienstdoend predikant) en daarom moet u maar u vergenoegen met een soort van minderwaardig lidmaatschap in een commissie, waarin we u toch maar benoemen. Niet gezonden? Nonsens. Wel degelijk benoemd.

De kerkeraad ziet hier de dingen scheef. Een hoogleeraar wordt uitgenoodigd om de synode advies te geven. Dan wordt hij, ongevraagd, benoemd, benoemd in een commissie. Zoo'n commissie kan niets beslissen. Ze is adviescommissie, niet niet. Doch in die commissie zijn de professoren doodgewone leden; en kunnen dus ook de pen op papier zetten, als dat wordt opgedragen, om te zeggen: zóó en zóó denkt de commissie erover. De kerkeraad weet het misschien zoo niet, maar ds de Goede kan het wel weten: het gaat soms in zoo'n commissie zoo toe, dat men toch aan de professoren vraagt: hoe denkt u daarover? Als ze dan toch eerst moeten adviseeren, hoe het h.i. zou moeten, en soms dat nog formuleeren ook, wel, dan

kunnen z
de commi
op papier
of meer
noemen,
toisne.

Trouwe
nonsens.
toch kun
tegen on
wezigheid
slappeda
alikken
bij v
kunnen z
zijn vorm
weggaan,
s ch e r
die niet
vroeger b
of prof. F
gen of w
een advies
ren, als z
zijn, krijg
verdiploma
len. We h
voor de
beter alle
het woord
van de ve
enkelen l
gegeven v
toch gevr
Overige
king van

Want t
„invloeden
ren. De t
Voor mij
onder cor
ter synod
woord vo
daar mee
tig is. E
a u t o m
naast pra
veler cap
die niet c
zware za
alleen ma
zijn, die
wel wenk
zaken ov
(professo
de de cor
ken.

Maar j
van Utre
missive e
zoo staar

Want, v
citaat va
te zeggen
wel eens
Het komt
intellectu
dan, hier
het woort
gaderinge
gen de Se
ten, de I
die niet t
het midde
zij dat de
den kunn
komst, d
raden mo

Dat sta
Hun „
woord. H
Ik neem
zien wors
den. Ik
heb daar
gebruiken
„vrienden
daar?

En dan
wette
de stem
nemen se
Omdat w
ten spele

De stem
Neen, d
dankbaar
waar he
zich heriz
ik toot
Amersfo
óf:

Ik doe
het niet
welke uit
Volgen-

¹⁾ Vgl. Richt. 14:12, 18; Ez. 17:2; Spr. 1:6; Hab. 2:6; Ps. 49:5; 78:2; 1 Kon. 10:1; 2 Kron. 9:1; Dan. 8:23. „Obscuur“ wil zeggen: vergelijkenderwijs donker.

²⁾ Vgl. Kittel in Kittel Wtbch., I, 178 (juist een beroep op archaeologen, die de telkens beweerde onduidelijkheid der spiegels van dien tijd betwisten).

³⁾ Merkwaardige details over de spiegels van de vrouwen uit Ez. 38:8 te vinden bij: Goodwin-Carpazov, Apparatus historico-criticus S. Codicis, Francof. & Lipsiae, 1748, 287—288.